

BULTENA ÇANDINIYÊ YA HDP'Ê

**SIBAT 2021
Hejmar: 2**

QADA ÇANDINIYA PEMBÛ KÊM DIBE, GIRÊDANA BÎ ÎTHALÊ ZÊDE DIBE

Li gorî Encûmena Neteweyî ya Pembû (UPK), nirxandina sala 2020 û Rapora Sektora Pembû hêviyên 2021 digire; Qadên çandina pembû di demsala 2020 de ji sedî 40 kêmbû. Qadên hilberîna pembû daket 353 hezar hektar (3 mîlyon 530 mîlyon deqe), ku ev nirxê herî nizm ê 30 salên dawî ye.

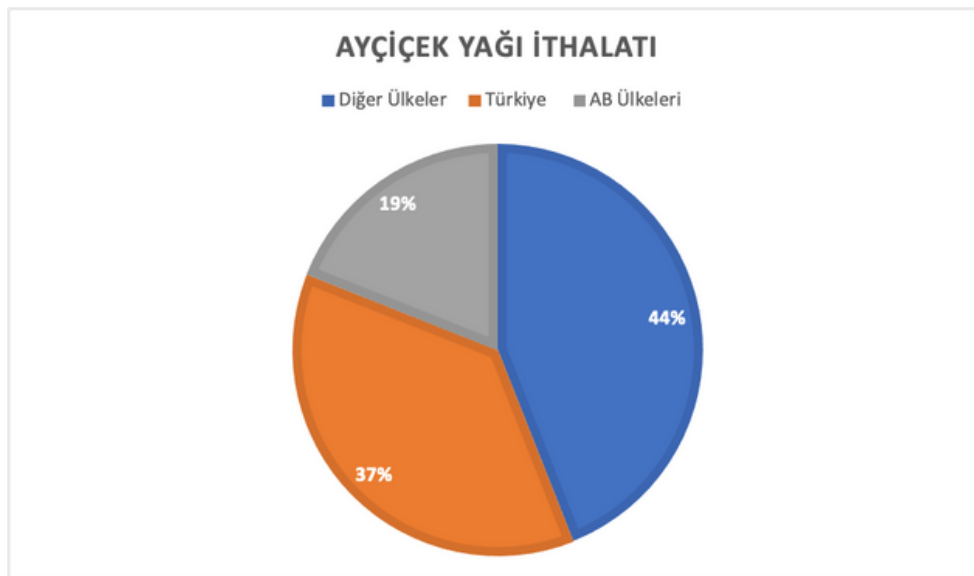
Tirkiye hema hema tevahiya hilberîna pembû ya cîhana îroyîn (% 99,5) di nav 10 welatên mezin hilberînerê pembû de ku di rêza 6'an de cih digire. Li aliyê din Tirkiye, ji sedî 85ê vexwarina pembû ya cîhanê di navbera performansa 8'a yekem de li welêt di rêza 4-an de ye. Kêmkirina pembû ya rûbar û pembû ket destê pargîdaniyên navneteweyî ku ji ber rewşê îtxalata pembû ya ku em li welatê xwe çêdikin, li gorî Tirkiyê, yek ji itxalata pembû ya cîhanê ji sedî 71 ê performansa pênc welatên mezin ên îtxalatker beşdarî Tirkiyeyê bû rêza 4-an.

DI SALA PAŞÎN DE ZÊDEBÛNA BIHAYÊ DI RÛNÊ GULBEROJÊ DE% 20 BÛ

Di neolîberalîzmê de, diyardeya herî dawî ya hegemonya kapîtalîst, kontrola bihayê çandiniyê di bin kontrola pargîdaniyên navneteweyî de ye. Çandinî di binê neolîberalîzmê de di bin kontrola pargîdaniyên pirneteweyî de ji hêla hilberînê ve heya xerckirinê ve di her qonaxan de bi riya têkelan ve tete diyar kirin. Ji ber ku aboriya Tirkiyeyê piştî welatek lawaztir bi hilberînê ve girêdayî derametên biyanî ye, bihayên xurekê paralel bi bihayê ketinê re zêde dibin. Di zêdebûna bihayên xwarinê de rûnê gulberojê hilbera herî berbiçav bû. Li gorî daneyên TUİKê, kîloyek rûnê gulberojê di navbera kanûna 2019 û kanûna 2020 de bi 48% zêdebûn, û di Sibat 2021 de li gorî Kanûna 2019 bi 22 TL zêde bû.

Tirkiye di nav metbexa gelêrî ya kevneşopî de ye ku bi rûnê zeytûnê û rûnê gulberojê herî zêde tene tercîh kirin ji ber ku komên dahata jêrîn hêza kirînê ya goştê rûnê wê komê neçar dikin. Li Tirkiyê rûnê gulberojê, rûnê genim 22 carî, 8.5 carî margarîn, û rûnê rûnişkandî bi tercîhî 1.8 caran 1.5 carî ye.

Wezaretê Çandiniyê ya DYE (USDA) li gorî cîhanê, welatê ku herî zêde gulberojanê tîne Tirkiyeyê. Tirkiye 1 mîlyon 950 hezar ton gulberojk bi 1 mîlyon 132 hezar ton gulberojk têkildar e. 2019/2020 li gorî daneyên USDA ji sedî 30,6 ê îtxalata gulberojê ya cîhanê kiriye.

Li gorî daneyên trademap.org, projeyek Navenda Bazirganiya Navneteweyî (ITC), sala ku AKP bû deshilatdar 132,485 ton bû. Îtxalata gulberojê ya ku di sala 2019an de hatî çêkirin tam 8,5 carî ya 2002-an e.

Bi salan li Tirkiyeyê rûnê gulberojanê li gorî vexwarina rûnê dinê ya sedemek bingehîn a ji bo kontrolkirina çandiniyê ji hêla tasfiyekirina pirneteweyî ya çandiniya piçûk ve bi polîtîkayên neolîberal ve ji pargîdaniyê re tê hiştin. Wekî encamek polîtîkayên neolîberal, piraniya raya giştî bi parêzek yekgirtî tete mehkûm kirin da ku bicîh bike ku pargîdanî dikarin qezencên mezin çêbikin.

TIRKIYE BÎ QANÛNÊN TOVÊN GENIM ÊN ÎTHALKIRÎ KU DI 2006-AN DE DERKETÎ BÛ WELATÊ

MILYON DOLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ÎXRACAT	126.0	148.3	102.7	153.4	137	151.7	155.4	171.2
ÎTXALAT	194.2	188.4	202.1	202.1	189	178.8	177.3	213
HEFJMARA BAZIRGANÎ YA BIYANÎ	320.3	336.8	304.8	355.5	326	330.5	332.7	384.2
BÎLANÇOYA BAZIRGANÎ YA DERVE	-68.2	-40.0	-99.4	-48.6	-52	-27.1	-17.9	-41.8
RÊJEYA DORPEÇÊ	65	79	51	76	72.5	84.8	87,6	80,3

Çavkanî: TSÜAB

Îtxalata toximê li Tirkîyeyê di sala 2018an de li dor 152 mîlyon dolarê bû di sala 2019an de nêzîkê 155 mîlyon dolarê zêde bû. Îtxalat bi nîrxê bi qasî 2,5% zêde bû, rekorek şikand.

Tirkîye, 2016 76, 2017 79, 2018, 85 û 86an de tov li welatên cûda hatine hinardekirin û di sala 2019an de bi dest ketine.

Îtxalata Toximê Tirkîyê (2019)

Rêz	Celeb	Milyon Dolar	%
1	Sebze	93.8	53
2	Misir	23	13
3	Kartol	12.2	6,9
4	Gulberojk	10	5,6
5	Belek Şekir	9.4	5,3
6	Gîhayên Mêrg	9	5
7	Zeviyên xwaringeh	6.9	3,9
	Hwd.	13	7,3
	Hemî	177.3	100

ÇAVKANÎ: TUİK

Bi tevahî îtxalata tov di sala 2019 de% 1 kêr bû û bû dora 177 mîlyon dolar. Tirkîye, di sala 2019an de tov ji 56 welatan hat anîn. Beşek girîng a îthalê ji tovên sebzeyan pêk dihat.

Îtxalata Toximê yê Tirkîyeyê (2019)

Rêz	Welat	Milyon Dolar	%
1	Fransa	26.8	15
2	Îtalya	17.5	10
3	Hollanda	14.9	8
4	ABD	13.2	7
5	Çin	11.9	7
6	Peru	11.7	7
7	Îsrail	11.4	6
8	Şili	10.9	6
9	Tayland	10.4	6
10	Danimarka	7	4
	Hwd.	41.2	23
	Hemî	177.3	100

ÇAVKANÎ: TUİK

Tirkîyê tovê îthalkirî ku em li welêt dinihêrin di nav 10 welatên sereke de bi tovên biyanî ve girêdayî ye ku ev bi zelalî dide xuyakirin ku jêderanînên bingehîn ên hilberîna çandiniyê.

GER DI ÇANDINIYÊ DE TIRKIYE NÊZ BIBE RÛYÊ WÊ JÎ BI XURTÎ BI BIRÇÎBÛNÊ RE BISTÎNE!

Kêmkirina Tirkîyê bi çandiniya biyanî ve girêdayî ye û sala borî peroka Koronayê derketina welatan a zêdebûna barana salane ya paralel a zêde bi guherîna avhewa ve ji bo têkbirina qebareya bazirganiyê nêzê ku di nav xetera sereke de ye ku em bi kêmasiyên pêşerojê re rûbirû tene dîtin.

Komeleya Parastina Xwezayê ya Tirkîyeyê (MOE) mîqdara girseya avê ya ku di 50 sal in ku li şiliyên zuwa dibe, li gorî 1.3 mîlyar hektar hektar, ku davêje 24 gol bilind dibe an 3 Gola Wanê an Behra Marmara ye.

Em di xeterê de ne ku hîn jî 14 şilokên ku wekî Herêmên Ramsar ên Navneteweyî hatine tomar kirin an bi tevahî hişk bibin an jî zuwa bibin. Civaka Parastina Cewherî ya Tirkîyê (MOE), li gorî "Seyfe, bîr û golên Meke bi tevahî ziwa ye.

Sedema sereke ya ziwabûna avê ji berk u polîtîkaya avê ya Tirkîyeyê tûne ye. Ger Tirkîye berî ku bikeve nav belengazên welatê me deqeyek polîtîkaya avê ya berfireh pêk neyîne av îhtîmalek mezin e.

Li gorî rapora Barana Gumankirî ya Midûriyeta Giştî ya Meteorolojiyê, barana sala 2021 a av / çandiniyê, ku dema 1ê Çiriya Pêşîn a 2020 - 31 Çile 2021 digire, gelek salan di bin barîna normal û par de bû. Tirkîye li seranserê av / çandiniyê salane barana 194.9 mm, çar, normal 261.4 mm (1981 heya 2010) û 2020 av / sala çandiniyê 214.9 mm barîna baranê di heman heyamê de ye. Li gorî ya normal ji% 25 daket û li gorî sala 2020 an sala baranê / çandiniyê% 9 kêmbû.

Gava ku daketina herî bilind a barîna li herêma Behra Reş bi% 39 tê dîtîn, barîna komî ya li Behra Reş a Navîn, deverên hundurê welêt, Mêrdîn, Amed, Anatoliya Rojhilat û Bilecik, dema Amasya, Çorum ji% 40 kêmbû. , Erzurum û Kastamonu, rêjeya kêmbûna deveran ji% 60 derbas kir. Ji xeynê Semsûr, Edirne, İzmir, Kırklareli, hemî parêzgeh di barana parêzgehan a sala 2021 av / çandiniyê de di bin normal de dibarin, barîna herî bilind li Rize bi 550 mm, barîna herî nizm li ğdir bi 66 mm, daketina herî bilind li gorî normal% 62 ye. li Amasya pêk hat bi.

Kêmbûna baranê dê herî zêde bandorê li çandiniyê bike û dê bibe sedem ku bihayên xwarinê yên jixwe zêde hêj zêdetir zêde bibin.

Ji ber kêmbûna mîqdara baranê, piştgirî nayên dan ku cotkar hilberîna bidomînin.

LI TIRKIYÊ BIHAYÊN XWARINÊ ZÊDE BÛN, HEJARÎ ROJ BI ROJ ZÊDE DIBE

Li gorî Enstîtuya îstatîstîkê ya Tirkiyeyê ragihand ku nîşaneyên geşedanê di sala 2017an de ji sedî 13,5, rêjeya xizaniyê ya daket di sala 2019an de derket ji sedî 14,4. Rêjeya nifûsa karker a ku di bin xeteriya xizaniyê de ye di 2017 de ji sedî 12,8, û di 2019 de ji sedî 13,2 bû.

Hêza kirîna ya pîrriya civakê ya ku bihayên xwarinê kêmbû dibe û mirov nekare bi têra xwe Tirkîye têr bibe.

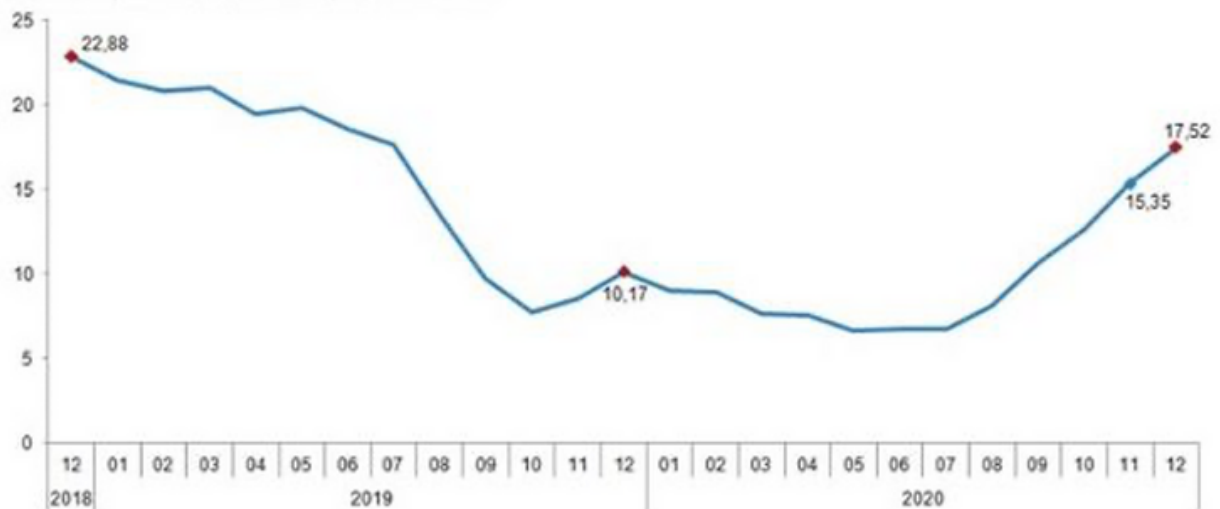
Peroka Koronayê gelek welatên cîhanê bandora baca îxracatê ya ji derketan zêde kir, di îthalkirina hilberên li Tirkiyeyê de bac tene nûve kirin. Ji ber ku Rûsya, mezintirîn hinardeyê genimê cîhanê, rêzîknameyan bi armanca zêdekirina bacên hinardeyê bicîh tîne, bihayên xwarinê bêtir zêde dibin.

Di 5 salên paşîn de, bihayê goştê % 46 zêde bûye. Di heman heyamê de, bihayê xwarina qelew 106% zêde bû. Berî 5 salan, 28 kîlo xwarinên qelew dikaribû bi 1 kîlo goştê tekirîn, dema ku di sala 2020-an de tenê 20 kîlo xwarina qelew tê kirîn. Êm ê Goşt parsekirina xwarina qelew li dijî hilberîner jî dixebite.

HILBERÊN ÇANDINIYÊ DI NÊZÊ 2 SALAN DE ZÛTIRÎN ZÊDE BÛN

Îndeksa bihayê dahata çandiniyê (çandinî-GFE) sal bi sal 17,5% û mehê jî 2,72% zêde bû. Hilberên çandiniyê di nêzê 2 salan de zûtirîn zêde bûn. Çandinî-GFE di Kanûna 2020 de li gorî meha berê ji sedî 2,72 zêde bû û li gorî Berfanbara sala berê ji sedî 17,52 zêde bû. 85 zêde bû. Ji ber vê yekê, index ji Adara 2019 ve di 21 mehan de zêdebûna salane ya herî zû pêk anî.

Tarım-GFE yıllık değişim oranı (%), Aralık 2020

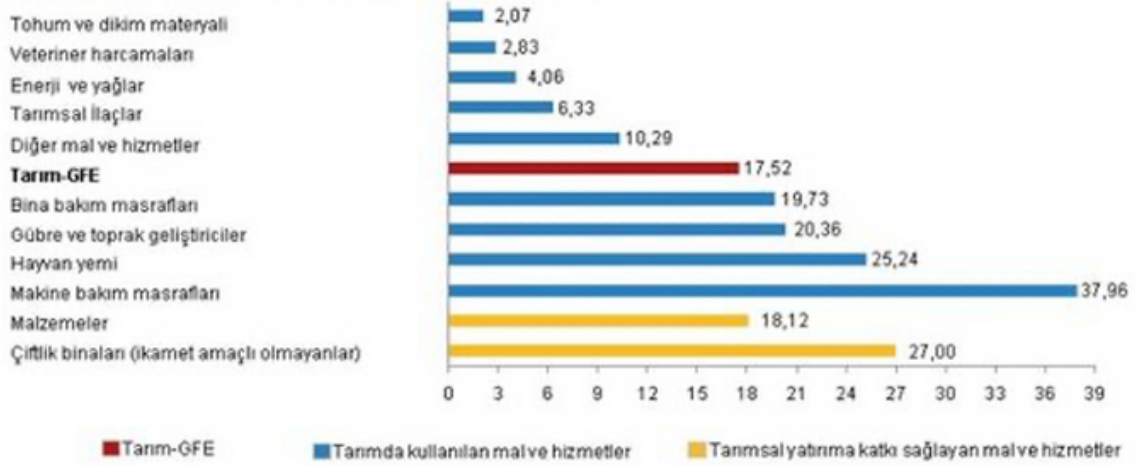

Di warê komên sereke de, li gorî meha borî, indexa mal û karûbarên ku veberhênana çandiniyê dikin, ji sedî 2,23 zêde bû, û indexa mal û karûbarên ku di çandiniyê de têne bikar anîn, ji sedî 2,80 zêde bû. Li gorî heman meha sala borî, indexa mal û karûbarên ku di çandiniyê de hatine bikar anîn ji sedî 17.03 û endeksa mal û karûbarên beşdarî veberhênana çandiniyê bûne ji sedî 20.58 zêde bûye.

Zêdebûna salane ya herî zêde di bin-koma lêçûnên parastina makîneyê de ji sedî 37,96 bû

Bine komên din ên ku salane herî zêde dibin avahiyên çandiniyê (ne-rûnişkandî) bi sedî 27.00 û xwarina ajalan bi sedî 25.24 bûn. Ji aliyek din ve, di bin komên ku li gorî heman meha sala bihurî de herî kêr zêdebûn hebû, ji sedî 2.07, lêçûnên veterîneriyê ji sedî 2.83 û enerjî û rûnên ji sedî 4.06, bi tov û materyalê çandiniyê bûn.

Alt gruplara göre Tarım-GFE yıllık değişim oranı (%), Aralık 2020

ASTENGIYA ANALİZÊ JI SEDÎ 40 ÎXRACATA PORTEQALÊ QUT DIKE

Serlêdana ji sedî 100 analîzên dermanên kêzikan di serê salê de ji bo hinardekirina porteqalan hate sepandin di serê salê de îxracatê ji sedî 40 kêmkir. Dema ku biha li mal daketibûn, welat mîqdarek girîng a dirava biyanî wînda kir

Portakal ihracatı	Ülke	Ocak 2020		Ocak 2021		Değişim Oranı (%)	
		Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar	Değer
	Rusya Federasyonu	18.139.902	8.871.859	16.379.951	8.884.359	-10	0
	Irak	8.585.401	1.803.396	4.143.121	1.655.494	-52	-8
	Ukrayna	10.355.503	4.587.118	2.151.301	923.724	-79	-80
	Romanya	1.411.565	851.295	574.136	309.908	-59	-64
	Almanya	350.971	190.595	393.682	283.790	12	49
	Toplam	44.975.224	18.793.397,28	27.174.786	13.605.419,92	-40	-28

Türkiye, di Çileyê 2020-an de 44 hezar û 975 ton, di Çileyê 2021-an de dema ku ew daket 27 hezar û 174 ton, îxracata porteqalî kir. Di warê hêjayî de, di Çileyê sala 2020-an de 18 mîlyon 793 hezar dolar diravê biyanî ji hinardekirina porteqalî hate peyda kirin, lê di bihara 2021'an de 13 mîlyon 605 hezar dolar diravê biyanî hate stendin.

JI SEDÎ 100 ZÊDEBÛNA PIŞTGIRIYA GUBREYÊ COTKAR RAZÎ NEKIR

Dema ku cotkar par di vê heyamê de ji 1650 lireyê tonek gubreya ure kirî, îsal, cotkar wê ji 3000 lîreyê dikire. Gubreya DAP ji 1850 lireyê derket 3 hezar û 450 lireyê. Sulfata amonyûmê ji 950 lireyê derket 1 650 lireyê. 100% zêdebûna piştgiriya gubreyê ku ji hêla serokwezîr ve hatî ragihandin ji çareserkirina pirsgirêkên cotkar dûr e. Ji ber ku gubre piştgirî dide 1.5 kîlo di 80 kîlo de.

HDP Genel Merkezi; Barbaros Mh
Tahran Cd Büklüm Sk No:117
Kavaklıdere/Çankaya ANKARA
Tel: 0312 427 17 80
Fax: 0312 428 89 57

@HDPgenelmerkezi

www.hdp.org.tr

